

den danske Sukkerindustri staa saa godt og smukt i Øjeblikket, og det er for mig en Grund til ikke paa nogen Maade at ville foretage noget, som kan siges at være ødelæggende for den. Dette vil jeg saa meget nødigere, som der er knyttet betydningsfulde Landbrugsinteresser dertil. Jeg tror heller ikke, det paa nogen Maade vil blive Tilfældet, selv om vi med de Ændringer, som sikkert ere nødvendige, vedtage en Sukkertold og en Sukkerafgift i det væsentlige i Overensstemmelse med det foreliggende Forslag. Jeg henpeger paa det, jeg har fremført om Industrien, særlig om dens overordentlige Evne til at rette sig efter Afgifter og Toldforhold. Der er slet ikke Tvivl om, at det vil den danske Sukkerindustri formaa at gøre som før. Man kan maaske i Øjeblikket sige: Hvad kan det nytte at afskære eller vanskeliggøre dem den Produktion, som tidligere har givet god Indtægt, og ikke give dem noget i Stedet? Man skal nok faa at se, at naar der er gaaet nogle faa Aar, har Industrien vidst at finde sig i de forandrede Forhold og finde ny Fordele ud deraf ligesom af de gamle Afgiftsforhold.

Det fremstilles i Regelen, som om der findes det mest idylliske Forhold mellem Fabrikkerne og Roedyrkerne, som om deres Interesser i et og alt gik Haand i Haand, og som om der aldrig havde været nogen Tvist, men man maa have en meget kort Hukommelse for at se paa Forholdene paa den Maade. Der har, som bekendt, staaet en forbitret og haard Kamp mellem Fabrikkerne og Roedyrkerne. Fabrikkerne have ogsaa overfor Roedyrkerne været gode Købmænd, der have staaet stejlt paa enhver Fordel og kun med stor Vanskelighed have ladet sig aftvinge de Indrømmelser, Roedyrkerne nu have faaet. Jeg nærer nu den Tro, at selv om man tager en god Portion af Beskyttelsen bort — der er jo, som sagt, langt fra Tale om at lade disse Industrier staa ubeskyttede, ja, der er heller ikke Tale om at lade dem staa i mindste Maade slettene, men i det hele og store endogsaa bedre stillede end efter den Beskyttelse, det har været Hensigten at yde dem —, men selv om man, som sagt, vedtager noget i Lighed med det, der her foreslaas, nærer jeg slet ikke Tvivl om, at Fabrikkerne vel ville være i Stand til at indrømme Roedyrkerne saadanne Vilkaar, som sætte dem i Stand til at fortsætte Dyrkningen. Naturligvis, Følgen vil jo nok blive, at Aktionærerne faa noget mindre, end de nu faa, men det kunne de visselig ogsaa nøjes med. Man maa ikke

glemme, at det Udbytte, som er tilfaldet Aktionærerne i de danske Sukkerfabrikker, endda ingenlunde er det Udbytte, de under normale Forhold vilde have faaet. Jeg ved vel, at der navnlig det store Aar, da Fabrikkerne gave deres 18 pCt. i Udbytte, var store kommercielle Konjunkturer, der bleve udnyttede med udmærket Dygtighed, men det normale Udbytte har dog i de senere Aar været 10—15 pCt., og det endskønt der jo er foregaaet saa overordentligt, saa overdaadigt store, kan jeg gerne sige, Afskrivninger og Henlæggelser, ikke mindst med den kommende Toldreform for Øje og for øvrigt med det i og for sig forretningsmæssig set overordentlig sunde og gode Formaal at konsolidere Virksomheden, saa at man kunde have noget at staa imod med, naar de trange Tider kom. Men man har sikkert ogsaa samlet saa meget til Huse, at man har en rigtig god og solid Stødpude, naar de trange Tider komme. Fabrikkerne ville ikke være stillede saaledes, som de vare i de første Aaringer af deres Eksistens, at de fra bar Bund, virkelig omtrent fra bar Bund, maatte arbejde sig op mod haard Modvind og under strenge Konjunkturer. De ville, naar de skulle gaa ind under maaske noget mere ublide Forhold end under den ganske overordentligt, urimeligt høje Beskyttelse, de i nogle Aar have haft, have en Tarepenge med paa Vejen. De ville have Midler fra de gode Aar, der i høj Grad ville lette dem at komme over Overgangsaaerene og tillempe sig efter de ny Forhold.

Men i hvert Tilfælde, hvor lempeligt vi end ønske at tage paa Industrien, er der jo dog ogsaa Grænser derfor. Grænsen er jo der, hvor andre Virksomheder skulle skatte altfor uforholdsmæssigt til den beskyttede Virksomhed. Det har den højtærede Finansminister jo saa fuldkommen Ret i, at det er ganske urimeligt at paalægge de magrere og daarligere Jorder her i Landet en saa overordentlig høj Skat til Jord, som dog hører til Landets bedste og af Naturen mest begunstigede. Vi kunne finde os i, da hele Industrien har stor Betydning for Landbruget og vor almindelige nationale, økonomiske Stilling, at give den lempelige og gode Vilkaar, at lade den bevare en meget væsentlig Del af det, den har. Men der er Grænser, vi ikke kunne og ikke bør komme over.

Jeg skal i øvrigt ikke sige mange Ord om de Spørgsmaal, jeg berørte i mit første Foredrag. Jeg har haft den Glæde, at de fleste Bemærkninger til, hvad jeg